

ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

5. sınıf Sosyal Bilgiler

1. Dönem 1. Yazılı Sınavı • Hazırlık ve Prova • 2026–2027

Okul geneli ortak yazılı sınava hazırlık

ChatGPT Image ile üretilmiş kurgu sahne • Ölçekli çizim veya gerçek olay belgesi değildir.

Düşün. Gerekçelendir. Yeniden dene.

BU KİTAPTA

9 tam yazılı provası • 3 kolay + 3 orta + 3 zor • konu anlatımı ve hap bilgiler • karma çalışma sayfaları • öğretici cevaplar ve puanlama ölçütleri

Her prova 100 puandır. Öğrenci yanıtları ve ayrıntılı çözümler ayrı kitaplarda tutulmuştur.

ÖĞRETMEN REHBERİ

Cevabı öğretmeye dönüştür

PUANLAMA

Her form toplam 100 puandır. Her soruda verilen ölçüt puanları toplanır. Tam puan için ilgili ölçütün tüm unsurları; kısmi puan için doğru fakat eksik unsur aranır. Aynı hatayı işlem ve sonuçta iki kez cezalandırma.

Açık uçlu sorularda örnek cevap tek cümle kalıbı değildir. Anlamı, yöntemi ve gerekçesi doğru alternatifleri kabul et. Yazma sorularında örnek metin ezberlenecek cevap değil; istenen unsurların nasıl bir araya geldiğini gösteren modeldir.

Uygulama derslerinde yazılı plan, gerçek uygulamanın yerine geçmez. Gözlenmeyen performansa otomatik puan verme. Erişilebilir görev uyarlamasını, öğretilen beceriyi koruyarak yap.

Önerilen geri bildirim: “Şu adım doğru; şu varsayım eksik; yeniden denemede şu kontrolü yap.”
Önce kavram hatasını çöz, sonra benzer bir durumla aktarımı denetle.

SINIRLILIK

Güçlük düzeyleri tasarım öngörüsüdür. Öğrenci pilotu, bağımsız branş editörü onayı veya yayınevleriyle deneysel kalite karşılaştırması yapılmamıştır. Okulun duyurduğu kapsam ve ders saatiyle karşılaştırılmalıdır.

ÇALIŞMA SAYFALARININ CEVAPLARI

Seçimin arkasındaki düşünce

1 / Çoktan seçmeli

A) Farklı gruplarda farklı roller üstlenebilir.

Grup ve bağlam değiştikçe roller ve sorumluluklar değişebilir. Aynı kişi birden çok role sahip olabilir; hak ve sorumluluk birlikte düşünülür.

2 / Hata analizi

Farklı gruplarda farklı roller üstlenebilir.

Grup ve bağlam değiştikçe roller ve sorumluluklar değişebilir. Aynı kişi birden çok role sahip olabilir; hak ve sorumluluk birlikte düşünülür.

3 / Kavram eşleştirme

1-B, 2-C, 3-A. Örnek, ilgili kavramın açıklamasını doğru kullanmalıdır.

Önce her başlığın ayırt edici kavramını bul.

Tanımda geçen işlev ve koşulları karşılaştır.

Örneğinde tanımın zorunlu koşullarını koru.

GÖRSEL GÖREVIN DEĞERLENDİRMESİ

Gözlem ve çıkarımı ayır

Bu görsel ChatGPT Image ile oluşturulmuş bir sahnedir. Görselden iki gözlem yaz; sonra yalnız bu görüntüyle cevaplanamayacak iki araştırma sorusu kur. Gerçek tarihî belge veya ölçülmüş coğrafi veri gibi kullanılmasının neden sorunlu olduğunu açıkla.

Gözlemler, görünen kişi/nesne ve çalışma düzeniyle sınırlıdır. Örnek sorular: “Belgeler hangi tarihe aittir?”, “Gösterilen alanın gerçek konumu nedir?” Görsel üretilmiş bir sahnedir; gerçek bir olayın tanıklığı veya ölçekli harita değildir. Tarih, kaynak, üretim amacı ve ölçüm verisi başka kaynaklarla doğrulanmalıdır.

ÖLÇÜTLER

Görülebilir ayrıntı: 4 • yorum/kurgu ile gözlemi ayırma: 4 • açık anlatım ve gerekçe: 2. Hazırlık puanı 10; tam prova notuna eklenmez.

R4 PUANLAMA GÜNCELLEMESİ

Soruya özel değerlendirme

Ölçütler bağımsız puanlanır: tam ve doğru kanıt tam puan; kısmen doğru ve eksik kanıt yarım puan; yanlış/ilgisiz/boş yanıt 0. Tek bilgi isteyen ölçütte doğruysa tam, yanlışsa 0. Yarım puanlar korunur. Eşdeğer doğru yöntem ve ifadeler kabul edilir; aynı hata iki kez cezalandırılmaz.

K1-K3, O1-O3 ve Z1-Z3 düzey çalışmalarının yanıtları aşağıdadır. Okulun seçtiği OYSS senaryosunun karma provaları 04_OYSS_Karma_Provalar klasöründedir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**K1**

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Ece evde abla, okulda öğrenci, takımda kalecidir.
Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor.
Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir il denize kıyısı ve liman bağlantısıyla tanıtılıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**K2**

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Mert sınıf temsilcisi seçildi; aynı zamanda koroda üyedir. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir il dağ geçidine ve iki büyük kenti bağlayan yola yakınlığıyla anlatılıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Ada evde sofrayı hazırlamaya, okul kulübünde kitap sayımına yardım eder. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Sorumluluk grup ve role göre değişir.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir il tarım ovası ile sanayi merkezi arasında yer alıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Mert sınıf temsilcisi seçildi; aynı zamanda koroda üyedir. Verilen kişinin iki rolünü ve her role uygun bir sorumluluğunu yaz.

Örnek yanıt: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: aile üyesi ortak işleri paylaşır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. Bu durumu, “Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: gönüllüler görev ve süre belirler
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

Bu durumu, “Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir il dağ geçidine ve iki büyük kenti bağlayan yola yakınlığıyla anlatılıyor. Verilen ilin konumuna bağlı bir fırsat ve bir dikkat edilmesi gereken durum öner.

Örnek yanıt: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Ada evde sofrayı hazırlamaya, okul kulübünde kitap sayımına yardım eder. Verilen kişinin iki rolünü ve her role uygun bir sorumluluğunu yaz.

Örnek yanıt: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Sorumluluk grup ve role göre değişir.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: aile üyesi ortak işleri paylaşır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor. Bu durumu, “Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: gönüllüler görev ve süre belirler
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. Bu durumu, “Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir il tarım ovası ile sanayi merkezi arasında yer alıyor. Verilen ilin konumuna bağlı bir fırsat ve bir dikkat edilmesi gereken durum öner.

Örnek yanıt: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Ece evde abla, okulda öğrenci, takımda kalecidir. Verilen kişinin iki rolünü ve her role uygun bir sorumluluğunu yaz.

Örnek yanıt: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır; aile üyesi ortak işleri paylaşır. Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örnek: öğrenci ders çalışmalarına katılır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: aile üyesi ortak işleri paylaşır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Sorumluluk, kişinin gerçek rolüne uygun seçilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: “Bu geleneği bize anlatır mısınız?” denebilir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor. Bu durumu, "Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir." iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: gönüllüler görev ve süre belirler
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. Bu durumu, “Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir il denize kıyısı ve liman bağlantısıyla tanıtılıyor. Verilen ilin konumuna bağlı bir fırsat ve bir dikkat edilmesi gereken durum öner.

Örnek yanıt: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı; yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi; ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Limanlı ilde ticaret fırsatı ve kıyı çevresini koruma ihtiyacı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yol kavşağında erişim avantajı ve trafik yönetimi
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ova-sanayi yakınlığında üretim bağlantısı ve arazi kullanımı dengesi değerlendirilebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Ada evde sofrayı hazırlamaya, okul kulübünde kitap sayımına yardım eder. “Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Sorumluluk grup ve role göre değişir.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Sorumluluk grup ve role göre değişir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. “Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

“Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

• 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir il tarım ovası ile sanayi merkezi arasında yer alıyor. "Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Enlem-boylam mutlak konumu
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yakın çevrenin doğal ve ekonomik özellikleri göreceli konumdur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Ece evde abla, okulda öğrenci, takımda kalecidir.

“Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Aynı kişi farklı gruplarda farklı roller taşır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şenlikte bir öğrenci arkadaşının yöresel yemeğiyle alay ediyor.

“Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Alay, aidiyet ve saygıyı zedeler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir sınıf kitap paylaşımı için önce hangi kitaplara ihtiyaç olduğunu soruyor. “Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İhtiyacı öğrenmek kaynakların uygun kullanımını sağlar.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir il denize kıyısı ve liman bağlantısıyla tanıtılıyor. “Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

Analitik puanlama

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Enlem-boylam mutlak konumu
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Deniz ve liman, ticaret ve ulaşım imkânlarını etkileyebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3

Düzyer çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Mert sınıf temsilcisi seçildi; aynı zamanda koroda üyedir.
“Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.
2. Konu ilişkisi: Bir kişi aynı anda aile, sınıf, takım ve kulüp gibi gruplarda farklı roller üstlenir. Rol, o bağlamdaki sorumluluklarla ilişkilidir.
3. Sonuç ve sınır: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir. Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Sık hata: Bir kişinin yalnız tek rolü olabilir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta řu bilgi/iilişkinin doğru kurulması: Kişi farklı gruplara katıldığı için birden fazla rol üstlenebilir.
- 8 puan — Yanıtta řu bilgi/iilişkinin doğru kurulması: Temsilcilik ve üyelik farklı görevler doğurur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Sınıf, farklı ailelerin bayram geleneklerini dinlemek için söz hakkını paylaşıyor.
“Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez. Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta řu bilgi/iilişkinin doğru kurulması: Saygı, farklılığı küçümsememektir
- 6 puan — Yanıtta řu bilgi/iilişkinin doğru kurulması: herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.
- 5 puan — Yanıtta řu bilgi/iilişkinin doğru kurulması: Eşit söz hakkı kültürel paylaşımı destekler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci tanımadığı bir sözcüğü küçümsemek yerine anlamını soruyor. Bu durum için saygılı bir iletişim cümlesi ve kapsayıcı bir etkinlik öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Merak ve saygılı soru, önyargıyı azaltabilir.
2. Konu ilişkisi: Dil, yemek, giyim, sanat ve kutlama gibi kültürel özellikler çeşitlilik gösterir. Farklılıkları dinlemek, eşit saygınlığı korumak ve kalıp yargıdan kaçınmak birlikte yaşamı destekler.
3. Sonuç ve sınır: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Sık hata: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: “Bu geleneği bize anlatır mısın?” denebilir. Herkesin gönüllü katıldığı, eşit söz hakkı olan bir paylaşım masası kurulabilir. Olası itiraz: Farklı geleneklere saygı göstermek hepsini aynı biçimde uygulamak demektir. Yanıt: Saygı, farklılığı küçümsememektir; herkesin aynı tercihi yapması gerekmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıtı 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Mahalledeki gönüllüler yaşlı komşular için alışveriş görevlerini sıraya koyuyor. “Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir. İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İş bölümü yardımın sürekliliğini kolaylaştırır.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • SB.5.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir yardım kampanyası, destek verilen çocuğun fotoğrafını izinsiz paylaşmak istiyor.

İhtiyacı belirleme, görev paylaşma ve sonucu değerlendirme adımlarını içeren bir plan yaz. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Yardım amacı mahremiyet ihlalini haklı çıkarmaz.
2. Konu ilişkisi: Dayanışma, ortak ihtiyaç ve sorunlar karşısında görev ve imkânları paylaşmaktır. İhtiyaç sahibinin onuru, mahremiyeti ve katılımı korunmalıdır.
3. Sonuç ve sınır: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Sık hata: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Önce kişilerden ihtiyaç bilgisi alınır; gönüllüler görev ve süre belirler; teslimden sonra yararlılık ve eksikler değerlendirilir. Kişisel bilgiler izinsiz yayımlanmaz. Olası itiraz: Yardım edilen kişinin görüşünü almak gereksizdir. Yanıt: İhtiyacın doğru belirlenmesi ve kişinin onuru için katılımı önemlidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • SB.5.2.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir il dağ geçidine ve iki büyük kenti bağlayan yola yakınlığıyla anlatılıyor.

“Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî unsurlara göre konumudur. Deniz, dağ, yol, komşu il ve ekonomik merkezlere yakınlık örnek olabilir.
3. Sonuç ve sınır: Enlem-boylam mutlak konumu; çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır. Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Sık hata: Göreceli konum yalnız enlem ve boylam sayılarını vermektir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Enlem-boylam mutlak konumu
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: çevreye göre ilişkiler göreceli konumu anlatır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçit ve yol konumu ulaşım işleviyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.